

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ

*The Development of Integrated Local Learning of Career and
Technology of Prothomsuksa Six Students by Using Backward Design*

วงศ์รวี มีศิริ

Wongrawee2507@hotmail.co.th

กิริติ ศรีวิเชียร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 22 คน ผู้ปกครองนักเรียน 22 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำท้องถิ่นอีก 4 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาในการสนทนา 2) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการและผู้วิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการแจกแจง 3) ออกแบบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นโดยใช้วิธีการออกแบบย้อนกลับ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสม 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง 4) พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและเอกสารประกอบหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสม 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและเอกสารประกอบหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง 5) ทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านดาบ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสังเกตทักษะการปฏิบัติงานและแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

*นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

**ดร. สาขาวิชาการจัดการการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย ได้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ที่ประกอบด้วย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา อัตราเวลาเรียน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ปรากฏว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนทักษะในการปฏิบัติงานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและนักเรียน มีความพึงพอใจในการเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ การออกแบบย้อนกลับ

Abstract

The purpose of this research was to develop integrated local learning by using backward design. The procedures of development were: 1) to analyze local needs including 22 Prathomsuksa six students, 22 parents, 9 school committee, and 4 local leaders as the samples, the tool was the focus group, and the data were analyzed by the contents of discussion, 2) to analyze school curriculum including school administrators, teachers working in the academic department and the researcher as the samples, the tool was the form of analysis related to components of curriculum, and the data were analyzed by the enumeration, 3) to design the contents of local learning by using backward design including 5 experts as the participants, the tool was a questionnaire, and the data were analyzed by using IOC, 4) to develop the contents of local learning and documents of curriculum including 5 experts as the samples, the tool was a set of questionnaire and the data were analyzed by using IOC, and 5) to try out the local learning including 22 Prathomsuksa six students of Wat Bandab School in academic year 2014, the tool was the achievement test, the observation form of performance skills, and a set of questionnaire, and the statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation.

The findings showed that the integrated local learning consisted of structure, course descriptions, periods of learning, materials/learning resources, guidelines of learning and teaching management, and evaluation. After the experiment, the achievement of students was higher. The scores of performance skills were higher than the set criteria, and the students were satisfied with the integrated local learning at a high level.

Keywords : Development of integrated local, Using backward design

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ที่เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการเรียนรู้อะไรให้หลากหลายทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และนันทนาการ ที่ครอบคลุมทั้งศิลปะ ดนตรี กีฬา วัฒนธรรม ศาสนา ประชาธิปไตย ความเป็นไทย และเรื่องอาเซียนศึกษา ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในห้องเรียน และการเรียนรู้นอกห้องเรียน และสร้างนิสัยใฝ่รู้มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าและรับฟังความเห็นของผู้อื่น และการต่อยอดสู่ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดทั้งการจัดกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสาธารณะประโยชน์ (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งใช้การศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรมจริยธรรม การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษาดำเนินชีวิต โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งในมาตรา 27 วรรค 2 ได้กล่าวว่า “ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคมและประเทศชาติ” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้เปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักการศึกษาตลอดจนบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เสนอแนวทางการคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีความรู้สึกรักผูกพันกับท้องถิ่น ตลอดจนมีความเข้าใจทัน

สภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนได้พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ซึ่งแนวคิดทางการศึกษาดังกล่าวจะกระทำได้โดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นหรือผู้รู้ในท้องถิ่นร่วมกำหนดหลักสูตร ร่วมทำงานถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สถานศึกษาและผู้เรียนในท้องถิ่นนั้น

จากเหตุผลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่นเพราะในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกันออกไป เช่น สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มากมาย ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นจึงต้องจัดทำทั้งระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับโรงเรียน

สภาพปัจจุบัน โรงเรียนวัดบ้านดาบเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างและเป็นพนักงานตามโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทางโรงเรียนจึงมีแนวคิดที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพเสริมควบคู่กับหลักวิชาการ เพื่อจะได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพและหารายได้ในระหว่างเรียน ซึ่งเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง โรงเรียนจึงได้กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนวัดบ้านดาบ โดยได้กำหนดให้มีการสอนอาชีพเสริมกับนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ เป็นการนำหลักการออกแบบสาระการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายในการออกแบบหลักสูตร โดยใช้กระบวนการสำคัญ 3 ขั้นตอนเพื่อความสำเร็จและคุณภาพของผู้เรียนมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด รวมทั้งสามารถวัดผลประเมินผลผู้เรียนโดยดูจากร่องรอยและหลักฐานที่แสดงเพื่อนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัยความ

ต้องการของผู้เรียน ครูจะเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนได้ง่าย สะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีกระบวนการออกแบบที่เริ่มจากเป้าหมายการเรียนรู้ที่พึงประสงค์จากนั้นจึงออกแบบหลักสูตรและแผนการเรียนการสอน พร้อมกับคิดวางแผนการประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ หากผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องมีความเข้าใจหรือรู้ถึงสิ่งที่ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในระดับที่พึงประสงค์ และเมื่อมีความเข้าใจในเรื่องเป้าหมายและหลักฐานแล้ว จึงออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นเสมือนวัตถุดิบที่นำไปสู่กระบวนการสร้างความรู้ (เกษมา วรวรรณ ณ อยู่ยา, 2553)

จากแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สภาพปัญหาของท้องถิ่นและแนวคิดของสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาเพื่อหาแนวทางสำหรับพัฒนานักเรียน โดยพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะในการปฏิบัติงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกันเพื่อส่งผลต่อการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านตาบ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 22 คน
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2557 – ตุลาคม พ.ศ. 2557 โดยใช้เวลาในการพัฒนาหลักสูตรและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรตั้งแต่ เดือนเมษายน พ.ศ. 2557 – กรกฎาคม พ.ศ. 2557 และนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2557 – ตุลาคม พ.ศ. 2557 ใช้เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

3. สาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาที่พัฒนาขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ อีก 4 กลุ่มสาระได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เนื่องจากมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ซึ่งจะไปตามความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยได้ออกแบบการเรียนรู้เป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 การสำรวจสิ่งแวดล้อมในชุมชน หน่วยที่ 2 การศึกษาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยที่ 3 อาชีพในชุมชนที่ตนเองสนใจ หน่วยที่ 4 การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชนและหน่วยที่ 5 การกำหนดราคาขายและการจัดแสดงสินค้า

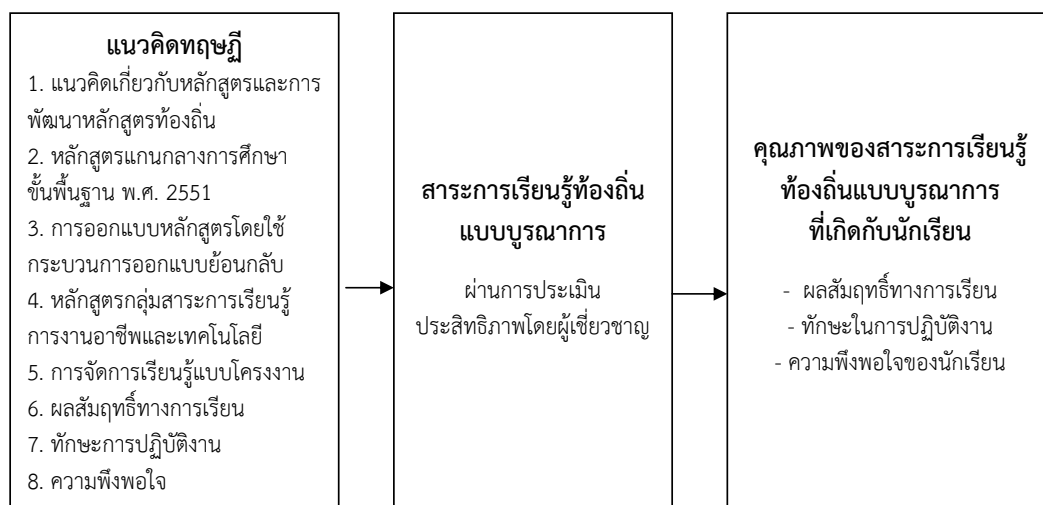
4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นบูรณาการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนักวิชาการและนักพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ กระทรวงศึกษานิเทศ (2546); ไทเลอร์ (Tyler, 1949) ทาบา (Taba, 1962) นิคม ชมพูหลง (2544); วิกกินส์และแม็คไทเกะ (Wiggins & McTighe, 2005) จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ได้ศึกษา มีรายละเอียดที่คล้ายคลึงกัน ตลอดจนการออกแบบหลักสูตรแบบย้อนกลับที่ผู้วิจัยได้รับการอบรม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เป็นท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีกระบวนการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีกระบวนการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น

ศึกษาความต้องการของท้องถิ่น เกี่ยวกับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการสำรวจความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านดาด ปีการศึกษา 2557 จำนวน 22 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านดาด จำนวน 22 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน

วัดบ้านดาด จำนวน 9 คน และผู้นำท้องถิ่น จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน

2. เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดวัน เวลา สถานที่และจัดทำหนังสือเชิญมาสนทนา

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสนทนา ร่วมกันทั้งผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดบ้านดาดและผู้นำท้องถิ่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลเป็นความต้องการของท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา

ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) โดยนำเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดบ้านดาด มาทำการวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการและผู้วิจัย

2. เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษากับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มากำหนดประเด็นที่จะวิเคราะห์

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีระดมพลังสมอง วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดบ้านดาด วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษากับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้แบบวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษากับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล คณะทำงานได้วิเคราะห์หลักสูตรและผู้วิจัยรวบรวมแบบวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษากับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของทุกคน สรุปรายการหรือข้อมูลเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นข้อมูลเพื่อวางแผนออกแบบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการและแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) โดยวิธีเจนนับและหาค่าร้อยละ

ขั้นที่ 3 ออกแบบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นโดยใช้วิธีการออกแบบย้อนกลับ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการดำเนินการในขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่นและขั้นที่ 2

การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา มาเป็นพื้นฐานในการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นฉบับร่าง เพื่อเป็นข้อมูลที่จะช่วยกำหนดรายละเอียดของการออกแบบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ที่ใช้วิธีการออกแบบหลักสูตรแบบย้อนกลับ เพื่อจะช่วยให้เป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตร ประสบการณ์การเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดให้สอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล และบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดผลการเรียนรู้ของหลักสูตร นำผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น และการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเป็นพื้นฐานในการกำหนดผลการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับระดับชั้น มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

2. กำหนดร่องรอยหรือหลักฐานการเรียนรู้ กำหนดหลักฐานร่องรอย ชิ้นงานหรือภาระงาน ที่สามารถใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนด

3. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

หลังจากออกแบบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับแล้ว ดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการแบบย้อนกลับ จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผลและด้านสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงร่างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เป็นการประเมินความ

เหมาะสมระหว่างผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายของหลักสูตร หลักฐานร่องรอยชิ้นงานที่กำหนดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้จัดส่งถึงมือผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน และดำเนินการรวบรวมเอกสารและสรุปข้อมูล เพื่อพิจารณาผลการตรวจสอบเอกสารให้ครบถ้วน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการประเมินโครงร่างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) กำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ .50 ไป (พิสนุ พงศรี, 2550) ด้วยการตรวจสอบความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามหลักการออกแบบย้อนกลับ เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

จากนั้นนำผลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง เพื่อตัดสินใจว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ขั้นที่ 4 พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและเอกสารประกอบหลักสูตร

ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสาร 2 รายการ คือ 1) สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ และ 2) เอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อนำไปใช้กับผู้เรียนโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและเอกสารประกอบหลักสูตร คือ ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับที่ตรวจสอบความเหมาะสมของ โครงร่างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการ

วิเคราะห์ความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ตั้งแต่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง สาระการเรียนรู้ อัตราเวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน วิธีวัดและประเมินผล หลักฐานร่องรอยที่แสดงและคำอธิบายรายวิชา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบเอกสารประกอบหลักสูตรโดยนำ หน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่และการวัดผลประเมินผลบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลของการตรวจสอบเอกสาร 2 รายการ ผู้วิจัยเป็นผู้จัดส่งถึงมือผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านและดำเนินการรวบรวมเอกสารและสรุปข้อมูลเพื่อพิจารณาผลการตรวจสอบเอกสารทั้ง 2 รายการ ตามกระบวนการและประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเป็นระยะ จนได้เอกสารครบถ้วน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 รายการมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) กำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (พิสนุ พงศรี, 2550)

ขั้นที่ 5 ทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

1. ประชากรที่ใช้ในการทดลองสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ คือนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านดาด ปีการศึกษา 2557 ใช้เวลาเรียน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการหาประสิทธิภาพของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาและตัวชี้วัดที่ต้องการวัด นำไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนนครหลวง (พิบูลย์ ประเสริฐวิทย์) จำนวน 35 คน นำแบบทดสอบมาตรวจคำตอบ แล้วทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่ายและหาค่าอำนาจจำแนก ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยต์ไบซีเรียล (r) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) โดยข้อสอบมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .40 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .23 - .50 นำคะแนนจากแบบทดสอบคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ วิชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .78

2.2 แบบวัดทักษะในการปฏิบัติงาน มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดการปฏิบัติงานด้าน การเตรียมงาน การปฏิบัติงานและผลงานนักเรียน เพื่อตรวจสอบถึงสมรรถภาพ ในการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบวิธีการสร้างเครื่องวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของกรมวิชาการ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ตามองค์ประกอบของหลักสูตรซึ่งครอบคลุมเนื้อหา ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น แบบสอบถามมีจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ตามรายละเอียด ดังนี้

3.1 ชั้นเตรียมนักเรียน เป็นนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านตาบ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 22 คน เป็นกลุ่มทดลอง

3.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์และข้อตกลงต่าง ๆ ในการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.3 ทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนทำการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีกับนักเรียนกลุ่มทดลอง เก็บรวบรวมผลการทดสอบก่อนเรียนเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 หน่วย ใช้เรียน 20 ชั่วโมง เมื่อเสร็จสิ้นการสอนผู้วิจัยทำการทดสอบนักเรียน หลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม แล้วเก็บรวบรวมผล นำผลการทดสอบไปวิเคราะห์ต่อไป

3.5 วัดทักษะในการปฏิบัติงาน โดยใช้แบบสังเกตการปฏิบัติงานด้านทักษะ ระหว่างฝึกปฏิบัติและในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.6 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแบบการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้ผลดังนี้

1. ได้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการที่ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย ผลการเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหา คำอธิบายรายวิชา อัตราเวลาเรียน สื่อ/

แหล่งเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวการวัดผลประเมินผลและหลักฐานร่องรอยที่แสดง ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรทุกองค์ประกอบ

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นบูรณาการโดยผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันตามเกณฑ์ที่กำหนด ($IOC > .05$) เกี่ยวกับด้านหลักการของหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านโครงสร้างสาระการเรียนรู้ ด้านอัตราเวลาเรียน ด้านวิธีวัดและประเมินผลและด้านหลักฐานร่องรอยที่แสดงสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบ ให้แนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นไปได้สอดคล้องตามหลักวิชาการโดยทุกรายการที่ตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .80 – 1.00

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพเอกสารประกอบหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันตามเกณฑ์ที่กำหนด ($IOC > .05$) เกี่ยวกับเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมจุดมุ่งหมายสำคัญทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะและเจตคติ มีความเหมาะสม สอดคล้องและเป็นไปได้ซึ่งสอดคล้องกับ

ตัวชี้วัด ด้านชิ้นงานและภาระงาน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับการประเมินตามสภาพจริงและสอดคล้องกับการบรรลุผลตามตัวชี้วัด ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลตามตัวชี้วัด กิจกรรมมีความหลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการเรียน มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน เป็นการประเมินตามสภาพจริงโดยทุกรายการที่ประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .88 – 1.00

4. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผู้วิจัยนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านตาบ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 22 คน ปรากฏผลดังนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน มาวิเคราะห์ด้วยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ตัวแปร	N	μ	σ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
ก่อนทดลอง	22	7.55	2.44
หลังทดลอง	22	14.86	2.23

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.44 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลองใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.86 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.23 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียน ที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการพบว่าคะแนนทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียน ที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้คะแนนร้อยละ 85.09 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 80.00)

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบบบูรณาการในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 4 รายการและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 16 รายการ

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรทุกรายการอยู่ในระดับมาก ถือว่าเป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ และจากการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ผลปรากฏว่านักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนทักษะในการปฏิบัติงานเฉลี่ย ร้อยละ 85.09 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 80.00) และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยนำเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กันจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการเพื่อจัดการเรียนการสอน

ให้กับนักเรียน โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ดังกล่าวช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับธีระชัย บุรณโชติ (2540) กล่าวว่า การสอนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกันมีประโยชน์หลายอย่าง ที่สำคัญที่สุดคือ ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of learning) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จะช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงได้ และในทางกลับกันก็สามารถเชื่อมโยงเรื่องของชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนเข้ากับสิ่งที่เรียนได้ ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเรียนมีประโยชน์หรือนำไปใช้จริงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภศิริ พรสุรัตน์ (2551) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่หลังจากเรียนรายวิชาบูรณาการ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี มีความคิดเห็นเชิงบวกกับการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเชิงบวกกับรายวิชาบูรณาการ

2. การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ เป็นการออกแบบการเรียนรู้ตามขั้นตอนกระบวนการวิธีการวัดและประเมินผล การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำคัญให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งพิจารณาได้จากหลักฐาน ร่องรอย ภาระงาน เป็นสำคัญ เมื่อนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านดาบ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 22 คน จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง คะแนนทักษะในการปฏิบัติงานเฉลี่ย ร้อยละ 85.09 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดาพร เมืองสุข (2554) ที่พบว่า ผลการวิจัยสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษ์นครหลวง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ

วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครหลวง (พิบูลประเสริฐวิทย์) โดยใช้วิธีการออกแบบแบบย้อนกลับที่ประกอบด้วยโครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา อัตราเวลาเรียน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ แนวการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล เมื่อนำไปทดลองใช้พบว่า นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโบราณสถานที่สำคัญสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 77.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 70 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการออกแบบหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับและหลักการ WHERETO ที่วิกกินส์และแม็กไท (Wiggins & Mctighe, 2005) เน้นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ครูเตรียมสื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่พร้อมใช้เสมอและมีความหลากหลาย กระตุ้นความสนใจผู้เรียนตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด มีการวางแผนการประเมินผลผู้เรียนอย่างครบถ้วน ถูกต้องตามเกณฑ์ ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อเป้าหมายมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร

1.1 ให้การสนับสนุนในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและด้านสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 นิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

1.3 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นสูงขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับครูในการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ

2. ครูผู้สอน

2.1 ครูผู้สอนที่จะนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ไปใช้ควรศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางแบบย้อนกลับ ซึ่งกำหนดเป้าหมาย หลักฐานแสดงและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้สอนสามารถปรับหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในกลุ่มสาระอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาสาระใกล้เคียงกันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ควรพัฒนาหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการแก้ปัญหาและทักษะในการใช้ชีวิต

3. ควรมีการบูรณาการวิธีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ที่แปลกใหม่และมีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เกษม วรวรรณ ณ อยุธยา. (2553). *สรุปความจากหนังสือ Understanding by Design*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ธีระชัย บุรณ์โชติ. (2540). *คู่มือการอบรมการใช้แฟ้มสะสมผลงานนักเรียน*. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- นิคม ชมพูหลง. (2544). *การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิสนุ พองศรี. (2550). *การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : เทียมผ้าการพิมพ์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ : สำนักงานนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุดาพร เมืองสุข. (2554). *การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชารักษนครหลวง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครหลวง (พิบูลประเสริฐวิทย์) โดยใช้วิธีการออกแบบแบบย้อนกลับ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการเรียนรู้, บัณฑิตวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.*
- สุภัทศิริ พรสุรัตน์. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาโทการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum development : Theory and practice*. New York : Harcourt, Brace And World Nic.
- Tyler, Ralph W. (1949). *Basic principle of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Wiggins, G. & Mc Tighe, J. (2005). *Understanding by design*. Alexandria, VA : Association for Supervision and Curriculum Development.